

Bela peč

Grad Bela peč
J. V. Valvasor, *Topographia Ducatus Carnioliae modernae*, Faksimilirana izdaja, Ljubljana 1995

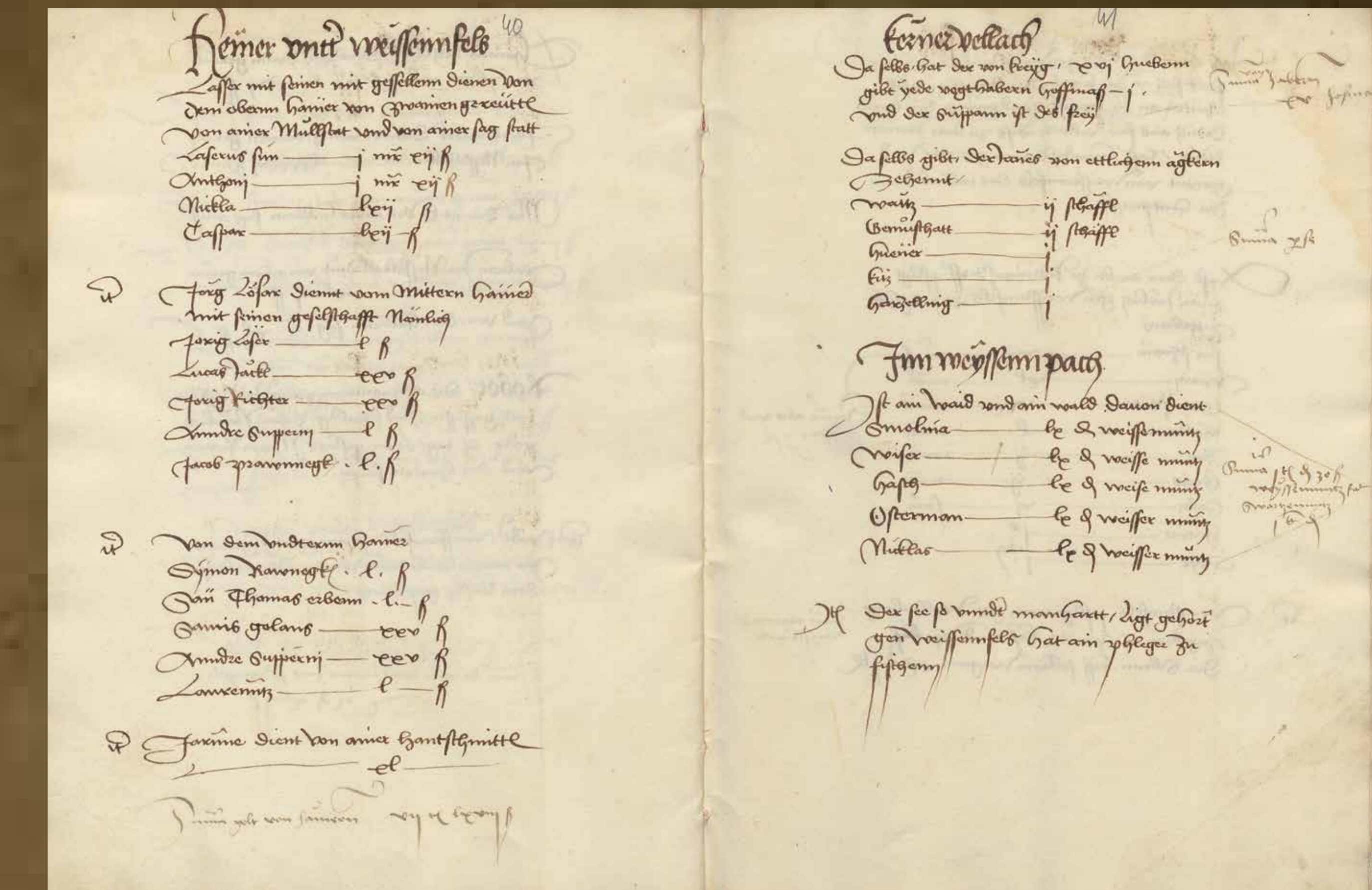
Grad Bela peč, umeščen na skrajnem severozahodnem robu historične dežele Kranjske, je dal na strmi pečini nad fužinarskim naseljem okrog leta 1431 zgraditi grof Friderik II. Celjski. Ob gradu se je oblikovalo gospostvo, ki je do konca 15. stoletja že delovalo kot samostojna gospodarska in upravna enota. Po izumrtju Celjskih grofov (1456) so gospostvo podedovali Habsburžani in ga v naslednjih stoletjih zastavljali za svoje dolgove. Med zastavnimi imetniki najdemo rodbine Thurn, Moscon, Eggenberg. Januarja 1636 je cesar Ferdinand II. Belo peč prodal knezu Janezu Antonu Eggenbergu, gospostvo pa je izgubilo status deželnoknežje posesti. Sedež gospostva so okoli leta 1700 dokončno prenesli v Zgornjesavsko dolino, grad pa je ali pod grofji Trilleki ali pod Matevžem Segallo popolnoma opustel. V naslednjih stoletjih je lastništvo Bele peči prehajalo v roke različnih rodbin, leta 1862 pa je bilo prodano na dražbi. Belopeški grad je bil zemljiška gosposka za naselja Bela Peč, Rateče, Podkoren, Kranjska Gora, Gozd Martuljek, Dovje, Hrušica, Planina pod Golico, Jesenice, Javornik, Koroška Bela, Potoki in dele Žirovnice, Zabreznice in Doslovč. Grad je bil dokončno opuščен v 18. stoletju in prepuščen propadanju.

Baron Andrej Triller-Trillek kupi gospostvo Bela peč z vsem, kar spada zraven, 1653

Podjetni Trillerji, po izvoru iz loškega gospostva, so imeli v 16. stoletju v zakupu mitnico na Colu in dvor Podkraj ter si pridobili veliko premoženje. Sredi 17. stoletja so postali baroni Trillek, 1674 pa še grofje. Andrej Triller-Trillek je leta 1641 kupil ribniško gospostvo, leta 1653 pa še belopeško. Kakor hitro so se povzpeli, so Trillerji tudi izgubili iz zgodovine: zadnji moški potomec rodbine, Jurij Andrej II., znan tudi po odmevni ločitvi od žene, Suzane Felicite Gallenberg, je umrl leta 1701.

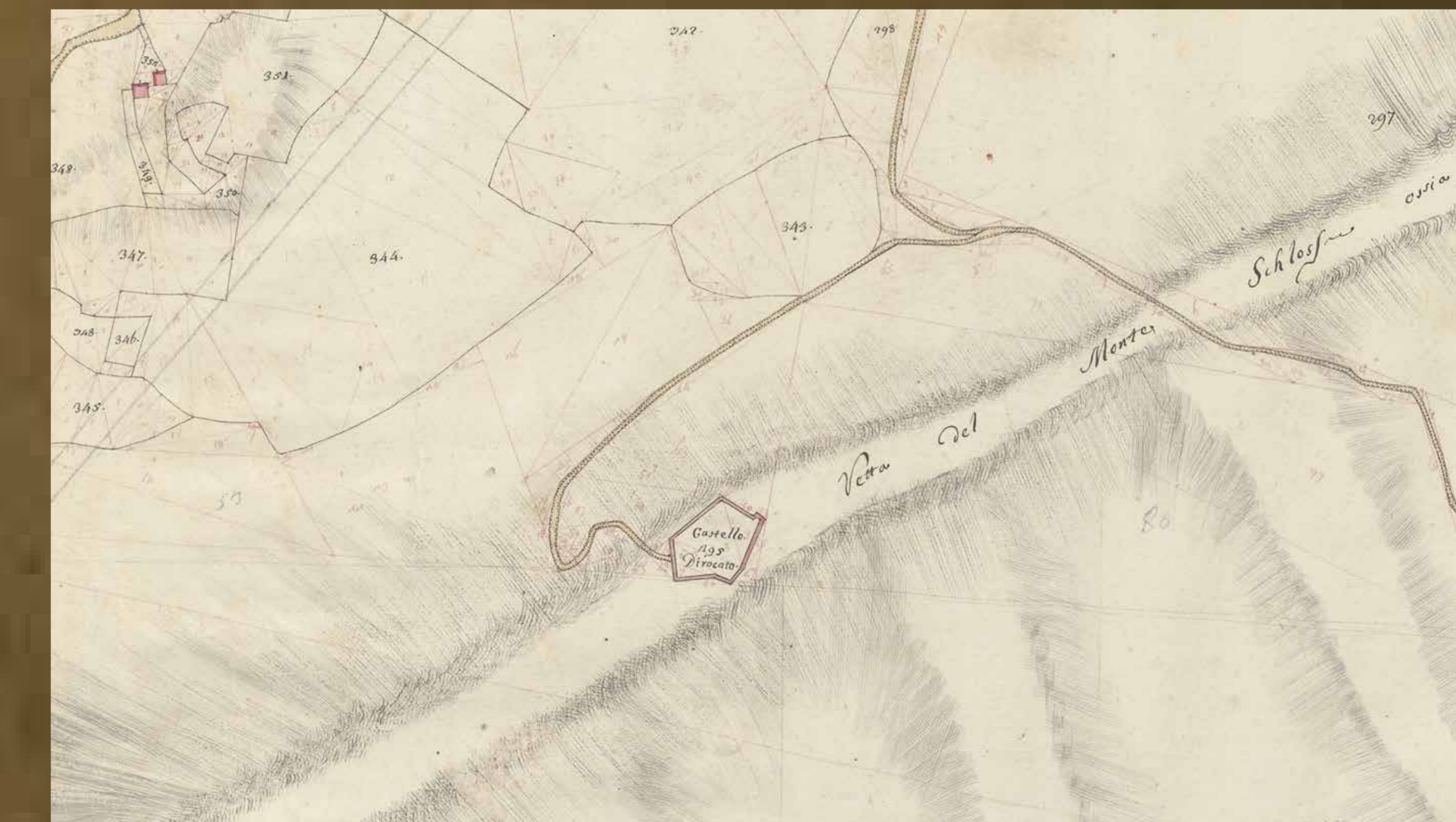
SI AS 1063, Zbirka listin, št. 2467

Urbar gospostva Bela peč, 1498

Gradovi in njihovi lastniki so bili gonilo gospodarskega razvoja območja, ki so ga upravljali. Najdišča železove rude v Karavankah in Julijskih Alpah so v Zgornjesavski dolini spodbudila razvoj železarstva. Okrog leta 1400 se je vzdolž Jezerskega potoka izoblikovalo fužinarsko naselje, ki se po letu 1440 začne poimenovati po gradu nad njim. Urbar gospostva Bela peč leta 1498 izpričuje pod gradom tri železarske obrate (*Hemer vntter Weissennfels*).

SI AS 1, Vicedomski urad za Kranjsko, šk. 117

Lega gradu Bela peč v franciscejskem katastru za Kranjsko, 1813

SI AS 176, Franciscejski kataster za Kranjsko, k. o. Bela peč, L 330, francoska karta F 08

Tehnografski načrt območja, kjer so potekali obmejni spori za gozdove med Bankalnim uradom v Beljaku in gospostvom Bela peč, 1771

Gozdovi so predstavljali pomemben vir surovin, les so potrebovali tudi za topljenje železove rude. Gospostvo Bela peč se je več stoletij pravdalo z Bankalnim uradom v Beljaku za gozdove na severni strani Karavank. Sporno območje je potekalo vzhodno od hriba Peč, mimo Sovške planine, Poljane in Korenskega sedla proti Jerebikovcu, pod Kamnatim vrhom v Medvedji dol, proti Zgornji in Spodnji Bavki do Grpiške planine.

SI AS 718, Gospostvo Bela peč, šk. 2

